

BOB

Helle Helle

BOB

Vertaald door Kor de Vries

Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Uitgeverij BV
2022

Deze vertaling is tot stand gekomen met steun
van de Danish Arts Foundation.

DANISH ARTS FOUNDATION

Oorspronkelijke titel *BOB*
Copyright © 2021 BOB, Helle Helle
en Gutkind Forlag A/s, Kopenhagen
Published by agreement with Winje Agency A/s, Noorwegen
Copyright vertaling © 2022 Kor de Vries / Em. Querido's
Uitgeverij BV, Weteringschans 259, 1017 XJ Amsterdam

Omslag Bart Kraamer
Omslagbeeld en foto auteur Mikkel Carl

ISBN 978 90 214 2972 4 / NUR 302
www.querido.nl

I

Bob verhuist dan en ik met hem naar Vanløse, onze woning bevond zich boven het tankstation en we kregen blokparket. Trap op, trap af ging het, Bob droeg bijna alles. Kartonnen dozen, tassen en zakken. Continu zei een van ons: hoeveel mazzel kun je hebben? De flat was een eenkamerappartement met balkon.

Aan planten bezaten we een yucca, een slaapkamergeluk, een cactus, een ficus. Het slaapkamergeluk groeide in een halve kokosnoot, een afscheidscadeau van Bobs jongere broer. De inventaris was een klaptafel met stoelen, een twijfelaar. Ladekast en staande lamp en zo verder. Niets voor aan de muur, Bob wilde een handdoek ophangen, een bijzondere lilakleurige met gobelinachtige kabels. Poten aan een tafel schroeven en steunen aan een bed.

Maar we lieten alles slingeren en gingen in de late middagzon zitten. We zaten op dezelfde stoel. Bob zag misschien een stern, Damhussøen lag er net achter. Hij zet-

te zijn biertje op de rug van zijn hand, wist hem op tijd te grijpen. Het balkon galmde, het was 18 augustus. Bob was gek op geel metselwerk.

We hadden geen boodschappen gedaan voor het avondeten, dus we wandelden maar wat op goed geluk. Bij een afhaalchinees bestelden we twee porties noedels met ei, we spraken het uit als *nuddels*. We kregen ze in kartonnen bakjes mee, zittend op een stoepje aten we de lauwe massa behoedzaam met stokjes. Mensen liepen langs. De zon verdween achter een grote autowerkplaats.

Bob sliep met zijn arm boven zijn hoofd, of hij sliep niet, hij moest punten verzamelen, hij moest een baantje vinden en het liefst eentje dat relevant was voor zijn studie, maar hij wist nog niet welke studie hij moest doen, en óf hij wel moest studeren. Hij had 19.000 kroon bij elkaar gespaard op de veerboot, had die nog niet aangesproken, en dan was er ook nog de blauwe Daihatsu die thuis op het land te koop stond. Hij wilde geen landbouwkundige worden, hij wilde geen bosbouwkundige worden en hij wilde al helemaal geen ingenieur worden, en ook geen docent, of dat wilde hij ergens wel, maar hij zag niet in met welk hoofdvak. En tegelijkertijd was het andersom, hij kon best agronoom, bosbouwkundige of ingenieur worden, hij kon Duits of gymnastiek geven, zelfs natuurkunde, vooropgesteld natuurlijk dat hij überhaupt werd toegelaten. Maar hij voelde niet echt iets voor een van deze opties. Voorzichtig draaide hij zich op zijn zij, stak zijn hand uit naar de vloer. Liet zijn hand in korte, geruisloze banen heen en weer glijden, tot hij het glas water voelde. Hij tilde het op, nam een slok, zette het weer neer, zachtjes.

's Ochtends werd hij als eerste wakker. De lucht was helblauw. Autoportieren werden dichtgegooid op de kleine parkeerplaats onder het balkon, aan de andere kant van het tankstation. Bob maakte zijn ochtendgeluid en stapte uit bed, sprong naar het toilet. Nam ten slotte ook een douche. Het water was loeiheet, moeilijk in te stellen, moeilijk om eronderuit te komen als het eenmaal was ingesteld. Hij stond nergens aan te denken, draaide de kraan dicht, draaide hem weer open, draaide hem uiteindelijk dicht, droogde zich af en ging naar binnen en slingerde de handdoek over de eeuwige eetkamerstoel. We kookten water voor de koffie in een pannetje, hij stond erop bolletjes bij de bakker aan de overkant te halen. Maar het was maandag en ze waren gesloten. Dus haalde hij een koffiebroodje uit de automaat, droeg het met uitgestrekte arm de weg over. De prijs van diesel lag op 3,74 kroon.

Drie dagen later meldde hij zich bij het arbeidsbureau in de Tøndergade. Hij kwam bij een man met een volle baard en een bulderende lach, hij bleek bovendien uit Rødby Mark te komen. Hij stelde veel vragen, maar vooral over *Ny Dag*, de krant waarvoor hij ooit krantenjongen was geweest. Toen liet hij opeens baard en stem zakken, hij moest tot zijn spijt medelen dat er op dat moment geen werk te bemiddelen was, hoe graag hij dat ook wilde. Maar precies op het moment dat Bob de lauwwarme hand van de man drukte, belden ze van de draagvleugelboten naar Malmö in de Havnegade dat de nieuwe vervanger niet was komen opdagen. Rødby Mark bulderde in de telefoon, speeksel schoot in het rond: 'Ik heb de juiste man voor jullie!'

Zo vertelde Bob het aan het einde van de middag tijdens een kop koffie op het balkon. Op de klaptafel binnen lagen een nieuw aangeschaft wit overhemd voor de proefdienst en een papiertje met het adres erop. Hij had zich niet echt kunnen voorstellen vier keer per dag naar Zweden te moeten, maar aan de andere kant had

hij zich ook niet echt iets voorgesteld. Nu wilde hij het vieren met pepersteak, hij schreef een boodschappenbriefje waarop ook rode wijn stond, maar dacht toen aan de Faustino op de ladekast binnen en streepte het weer door.

We liepen samen de Jernbane Allé af en namen afscheid bij de Brugsen-supermarkt, Bob liep terug naar de groenteboer. Hij stond op het trottoir en keek naar broccoli, rode bessen, meloenen. Aardappelen en champignons lagen in de winkel. Hij nam beide, kocht ook twee samosa's, at die van hem voor de Brugsen, terwijl hij tegen een hond praatte: 'Ga jij nou maar gewoon mooi zitten.'

De S-trein kwam aandenderen vanaf de Jyllingevej, het zakje van de samosa werd vettig. Bobs sportschoenen waren van blauwe suède, er was iets wat helemaal goed was en er was iets wat dat niet was, het was niet het vettige zakje, niet de draagvleugelboot, niet de hond die steeds maar weer ging staan. Hij zoog op zijn vingers, voor de samosa had hij aan iets bitters gezeten, hij had pruimen moeten kopen, hij moest de telefooncellen in de omgeving in zijn geheugen prenten. We liepen hand in hand op de terugweg, staken na de slager achterlangs de gele parkeerplaats over, nu wist hij wat het was. Hij zette het van zich af op de Kastanie Allé, het was donderdag, de wind was zacht en warm, de bladeren ritselden. De Kastanie Allé zou zich in vele uitvoeringen vertonen en hij zou er niet alleen lopen.

De zon bleef maar schijnen. In het weekend vond er een zogenaamde 'eerstejaarsintroductie' plaats en Bob was daarom alleen thuis. Hij zou de keukenkastdeurtjes staalgrijs verven volgens gemeenschappelijke afspraak, ze waren nu rood. Het waren er vier in totaal, hij haalde ze eruit en bracht ze naar het balkon, schuurde ze met drie opeenvolgende soorten schuurpapier, korrel 60, 120, 240. Hij dekte het balkon af met kranten, legde onze collectieve verzameling boeken naast elkaar in twee stapels, zodat ze een klein plateau vormden, dekte ook dat af. Nu konden de deurtjes hier liggen met de zij-kanten vrij, hij grondverfde, wachtte, schuurde nog een keer en lakte.

Als lunch nam hij vier halve plakjes roggebrood met gemarineerde haring.

Hij stapte naar buiten en voelde aan de deurtjes, maar die moesten nog even wachten.

Hij maakte de badkamer schoon. Verwijderde een kalkrand rond de kraan met in azijn bevochtigde watten.

Hij at een kleine portie cornflakes.

Lakte een tweede keer.

Ondanks de zonneschijn begon hij te bibberen, hij ging onder het dekbed liggen, maar kon niet in slaap komen.

Hij besloot in het park te gaan zitten lezen. Maar het boek waarin hij bezig was lag onder de keukendeurtjes.

Hij ging er toch naartoe. Het park was vooral een strook gras met een enorme rode beuk. Klimop zo oud dat het bloeide. Er stond een verroest hek en er lagen veel sigarettenpeuken. Hij ging op een glooiing liggen en liet zich opwarmen, viel in slaap en werd meer dan een uur later wakker.

Toen de deurtjes oppervlaktedroog waren, zette hij ze met de ongeverfde achterkant tegen de rand van het balkon. Hij verwijderde de afdekking, frommelde de kranten in elkaar. De boeken bracht hij naar binnen, hij legde ze op de klaptafel, liep ze een voor een langs. Pakte het boek waarin hij bezig was en las een klein stukje. Hij zocht woorden op in onze Focus-encyclopedie. Marketing, drijfnet, eerstejaarsintroductie. Die laatste vond hij niet. Hij vond een los recept voor een zandtaart. Hij bakte een zandtaart met wat hij kon vinden en zette die op het balkon voor de volgende dag, toen we laat koffiedronken. We waren voorzichtig met de nog niet uitgeharde kastdeurtjes. Het was een zeldzaam zware zandtaart, een evenveeltje, we lachten bij elk stuk en hij zou ons avondeten worden.

's Nachts in het donker dat nooit echt donker werd, niet dat iemand daar verder bij stilstond, niemand interesseerde zich voor gordijnen, klonk met enige regelmaat het geluid van de benzinepomp door van beneden. Bob lag te bedenken wat voor auto's het waren. Ze kwamen van de Linde Allé, vervolgden hun weg na het tanken op de Grøndals Parkvej. In de regen het bekende bandengeluid.

Bob dacht voortdurend aan straatnamen, Langdraget, Arnestedet. Hij moest ze in verschillende variaties hardop voor zichzelf uitspreken, kreeg op de Apollovej een vlieg in zijn mond. Het was een gewoonte die thuis aan de ontbijttafel was ontstaan, gebogen over de haver-mout, ОТА, О ТА ТА, en later Kellogg's, Neeeesquik, op het laatst lette niemand er nog op, zijn schuchtere broertje niet, zijn vader met sigaret en koffiekop, lichtvoetig de deur weer uit. Wolken als honden. Ze liepen samen naar de hoofdweg, de gele regenjas met de bungelende reflector van zijn broertje, en in de bus misschien nog een paar keer, heel zachtjes in zijn coltrui, Viet, Vi-et-et.

Drie keer hoge jukbeenderen in gladde, rechthoekige gezichten. Zijn vader werd al als vijftienjarige onder de voet gelopen, de meisjes stonden op het trottoir met chique handtassen, op ballerina's. Het was in de Vestergade, zijn vader snelde in zijn eigen gedachten door de poort, recht tegen een zwevende jurk en de geur van geschampooed haar aan.

'Waar wacht jij op?' zei hij.

'Op jou!'

Maar hij haalde de bus nog, en later het landgoed Lungholm, en op een dag zat de moeder van Bob met haar benen over elkaar geslagen op het plein, op de fontein, na een naailes. Toen namen ze de kleine boerderij van haar ouders over. Bob werd in het tweepersoonsbed geboren, hij had het bij een paar gelegenheden getoond, als een meisje mee naar huis was gekomen.

Bob 's nachts op zijn achttienjarigenkamer, onder het dakraam. De kronkels en krullen van het behang. Zijn handen op zijn borst, zijn ademhaling moest maar vanzelf gaan. Zware, donkere nachtwolken. Hij telde terug vanaf twintig, dacht aan wielsporen, hooikisten. Hij wilde zijn gedachten vullen, zoals je dekbedden en schoenen vulde, de strokachel. Een blauwe trui, de trap naar beneden. Zijn moeder hoestte in de woonkamer, soms zat ze 's nachts te lezen als hij het opgaf en naar beneden sloop om water, ze fluisterde: 'Hé, ben jij wakker, Bob?'

Op zijn buik. Zijn hart lag nu naar beneden en het bonkte. Niet over dat hart beginnen, geen gedachten.

De klok op de plank tikte. Hart, gedachten, klok, hij wilde andere woorden verzinnen, een woord voor klok, hij zei: 'Nee, verdomme nog aan toe!'

Weer op zijn rug, van twintig terugtellen. En hier vier jaar later in Vanløse, al die straatnamen, Buskager en Havekrogen, Stilledal.

6

Een van de eerste weken gingen we naar de wasserette, we waren verhuisd met vuil wasgoed, twee volle zakken. We hadden een meningsverschil over wasverzachter, Bob bleef uiteindelijk alleen daar wachten. Hij bestudeerde alles op het prikbord, las een weekblad. Hij wist best dat hij geen groots wasser was, toch wilde hij niet uit het raam kijken. De Hyltebjerg Allé liep achter hem, hij zat op een krakende stoel te wippen. De achterdeur ging open, een oudere vrouw in thermokleding kwam binnen. Ze vulde een lege emmer met water en zeep, begon de machines af te nemen. Bob wilde een gesprek beginnen, hij wilde iets vriendelijks zeggen, in elk geval over het weer, de aanhoudende zon, maar zover kwam hij niet, want de vrouw richtte zich al tot hem: 'Ben je van plan de mangelmachine te gebruiken?'

Ze stond met de emmer, er drupte wat schuim af, ze veegde met haar vrije hand over haar voorhoofd: 'Want als je dat van plan bent, hij kan niet minder dan drie beurten doen. Dat je het even weet.'

'Dank je, dat zal ik onthouden,' zei Bob.

‘Dat is dan zes kroon totaal voor een kwartier.’

‘Bedankt voor de hulp,’ zei Bob, hij kon geen manier bedenken het gesprek voort te zetten, de vrouw was nu ook volop bezig met vegen, grote vlokken en vezels stoven in het rond. Na afloop verdween ze met blik en veger weer de achterdeur uit, de emmer in de stalen wasbak achterlatend.

Het wasprogramma liep af. We hadden gekozen voor 60 graden kleur voor alles. Hij haalde het uit de machine, liet het centrifugeren, bracht het naar de droger, stopte het er twintig minuten in. Het beddengoed was nog steeds vochtig toen hij het eruit haalde, hij vouwde het voor zich uit houdend op, toen de vrouw in de thermokleding terugkeerde met een dweil, en hoewel ze nergens anders oog voor had dan dweilen onder de wasbak, liep hij naar de mangelmaschine en stopte er muntgeld in. Nu stond hij met zijn gezicht naar het raam, terwijl hij op het voetpedaal trapte, een hand aan elke punt van een kussensloop. Drijvende wolken boven Gennemløbet, terwijl hij trok, vouwde, gladstreek. Vanuit de Hyltebjerg Allé was hij zo te zien, diep geconcentreerd bij de mangelmaschine met een groeiende stapel linnengoed, en te zien was hoe hij opkeek, en keek.

Op een vroege avond fietsten we naar de bioscoop, in de buurt van Søerne. Het was broeierig, de fietspaden stoven. Bob wilde het liefst achteraan rijden, eventueel naast elkaar. De Gammel Kongevej leek eindeloos en vol gaten in het asfalt, hij twijfelde of het niet voorop willen rijden een teken van zwakte of het tegenovergestelde was. Het zweet parelde, we waren te laat de deur uitgegaan. Hij had best gezien dat de tijd verstreek, maar om een of andere reden koppelde hij dat niet aan de bioscoop, hij zat aan nootmuskaat te denken. Hij had die als in trance over de aardappelen gestrooid, had niets anders aan zijn hoofd gehad dan zijn blauwe slaapzak. Die was tijdens de eerstejaarsintroductie vergeten, in een grote hut ergens bij Faxe Ladeplads, en het was de enige keer dat hij hem had uitgeleend. Hij zag stapelbedden voor zich, halfvolwassen mensen met een studiegids en witte bolletjes. De slaapzak was een Caravan, gekocht van zijn eerste loon toen hij vijftien was. Hij had schoongemaakt in hotel Fugleflugten, ze waren met vier man in totaal, ze hadden werk geregeld voor el-

kaar. Ze hadden gespaard voor een vakantie naar Noorwegen, zouden kamperen en nooit het woord 'saxifraga' vergeten. Het dweilen deden ze op hun knieën. Grote dienbladen stonden met vieze, omgekeerde bierglazen in de hotelkeuken. Je pakte er een in elke hand en haalde ze snel op en neer in het afwaswater. In de provisiekamer platen met aangebraden bacon, je begreep dat ook stof een smaak had. En op de fiets naar huis na je werk het 'vrij' zijn, zoevend via de Langs Vejlevej en het kanaal, de tarwe glanzend groen, het gevoel in je borst weggeblazen door de wind boven Gerringe. Kon je je tot een rots ontwikkelen, als een bleke suikerbiet uit zwarte teelaarde omhooggekomen, je eigen kleine ijsberg. Hij wilde die suikerbiet zijn, dat dacht hij op de fiets, zo fietste hij.